

TUDESTENEN I ESKILSTRUP

Eskilstrup i Vig Sogn er en ganske almindelig lille Landsby med 4 Gaarde (for Udskiftningen 5), en af Kristian den Sjettes Skoler, der endnu er i Brug som Skolebygning, samt nogle Huse.

Byen ligger højt, ca. 45 m over Havet, saa der er et vidt og smukt Udsyn til alle Sider, og har desuden en Seværdighed af historisk Interesse, nemlig Byens gamle Oldermandssten eller Tudestenen, som den gennem Tiderne er blevet kaldt, fordi Byen ikke var større, end at Oldermændene fra den kunde tude Bymændene sammen til Bystævnet.

Da Forudsætningen for Bylavets Bestaaen i den nyere Tid forsvandt, blev Stenen indsat i det Gærde, der omgiver Haven, hvori ogsaa Byens gamle Tingsted indgik, og der var altsaa Fare for, at dens historiske Betydning skulde glemmes, hvis der ikke blev foretaget noget for at hindre det.

Ved en Sammenkomst hos den gamle Folketingsmand P. Madсен, Hvidlykkegaard, der for øvrigt var Byens sidste Oldermænd, bragte en af de ældre Bymænd Stenen paa Tale og foreslog, at der paa den skulde indhugges »Tudestenen«.

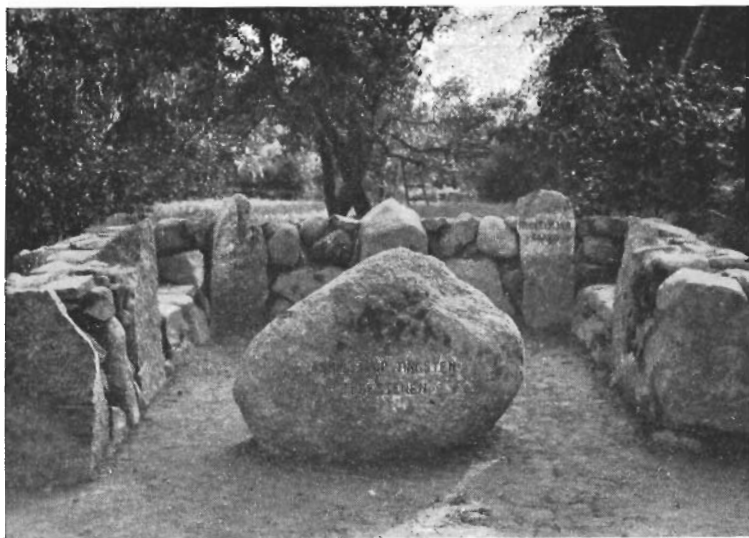
Stationsforstander Windeløv, Nykøbing, der var til Stede, greb med Interesse Ideen og lagde sig som Formand for Odsherreds Turistforening i Selen for at faa Tanken realiseret, blot i en lidt større Stil, end det oprindeligt var foreslaet.

En Indsamling blev sat i Gang blandt Byens og Sognets Beboere, støttet af Egnens Blade og Holbæk Amts historiske Samfund samt Turistforeningen, og det lykkedes at faa rejst saa mange Midler, at man turde give sig i Kast med Opgaven, efter at man ved Forhandling med Bymændene var blevet enige om dens Løsning.

Bymændene bistod flittigt hverandre ved Arbejdet med det lille Anlæg under Ledelse af Stenhugger Erik Nielsen, Holbæk, som ogsaa udførte det haandværksmæssige Arbejde.

Tudestenen blev stillet frit i Forgrunden, flankeret af to andre Sten; den ene med et smukt Relief af den gamle Odsherredsoldermænd, tegnet af Frøken Egede, Nykøbing, og den anden med Inskriftion: »Rejst af Beboerne«. Paa selve Tudestenen er med Nationalmuseets Billigelse indhugget: Eskilstrup Tingsten, »Tudestenen«, og bag om den har man saa ført Stengærdet, saa det indhegner en firkantet Plads.

I det omgivende Gærde er anbragt en Navnesten for hver af Byens fem gamle Gaarde med de gode danske Navne: Borggaard, Lindebjerggaard, Kobbekjærgaard, Ellekildegaard og Hvidlykkegaard. Disse Sten har for øvrigt ogsaa historisk Interesse i sig selv, idet de alle er Ledsten fra Indkørslerne til Gaardene eller Markerne,

og de vil faa det i højere Grad, hvis man realiserer Turistforeningens Forslag: at lade Ejernes Navne gennem Tiderne indhugge under Gaardnavnene.

Ved Indvielsen, Kongens Fødselsdag den 26. September 1944, talte Stationsforstander Windeløv og takkede alle, der havde medvirket til Sagens Løsning, hvorefter Kommunalærer Albert Thomsen, Holbæk, holdt et særdeles interessant lille Foredrag om Landsbyen gennem tusinde Aar. Han sluttede med at sige:

»Med Udskiftningen svandt efterhaanden de gamle Bylav hen; men Fællesskabets tre Dyder: Sammenhold, Enighed og Hjælpsomhed lever endnu, og netop ved Hjælp af dem vil vi sammen stride os lysere Tider i Mode. — Lad da denne historiske Sten staa og minde de unge om det gamle Landsbyfællesskabs tre gode Egenskaber.

Sogneraadsformand Peter Larsen takkede paa Sognets Vegne Historisk Samfund, Turistforeningen, Bymændene og andre, som havde medvirket til at faa »indsat en Sten i Muren, der hegner Danmarks Gaard«.

Samtidig med Indvielsen genoprettedes Bylavet, saaledes at Eymændene ligesom tidligere skiftevis et Aar ad Gangen virker som Oldermænd.

»Bysens Kæp« er forsvundet; men Byhornet, som en Aarrække har været opbevaret i den gamle Skole og dær levendegjort Undervisningen, blev overrakt den nye Oldermænd, der som sin vigtigste Opgave har at værne om Mindesmærket for det gamle Bystævne.

Hans C. Madsen.